Godina II. — Broj 450.

CLANA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te seračunaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 5. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u sliačnoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Veliki uspjesi u Sedmogradskoj.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Rumunjska fronta: Na visinama kod Petroseny-a ponovno su se izjalovile mnoge rumunjske navale. Neprijatelj je ostavio u našim rukama 60 zarobljenika. Južno Nagyszebena (Hermannstadta) bio je uništen rumunjski bataljun, koji je još lutao za njemačkom frontom. Istočno kloma Verestorony (Rotenturm) bio je na mnogim mjestima zauzet pogranični greben. U mnogim odsjecima sedmogradske istočne fronte bile su rumunjske navale suzbite. Samo na Malenom Küküllö (Kokel) mogao je neprijatelj da pomaknе naprijed svoje položaje.

Fronta nadvojvode Karla: Nema osobitih dogodjaja.

Fronta bavarskog princa: Kod vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga je u popodnevnim satovima opeta oživjelo rusko navaljivanje. Bojište se je rastezalo od Švininchy-a sve do u okolicu Kisielina. Po šestini je boj bio jednak onome od prijašnjeg dana, a i posljedak je u obim danima bio jednak: potpun neprijateljev neuspjeh, spojen sa vanrednim gubicima. Bojni izvještaj ističe odlično držanje vrle austrijske domobranske pukovnije br. 24.

Talijansko bojište.

Na kraškoj je visoravnici neprijateljska vatra iz topova i bacala mina porasla poslije podne do velike jakosti. I noću je djelatnost topništva i bacala mina bila u tom odsjeku znatno živahnija nego obično. Danas u jutro je neprijatelj navalio na obim stranama Opatjeg sela, prodro je u prve naše jarke, ali je i odmah bio iz njih izbačen. Talijansko jato ljetala bacalo je bezuspješno bombe u predjelu Nabrežine.

Na Koruškoj front je neprijateljsko topništvo opstrijeljavalo više krajeva uZiljskoj dolini. Naše je uzvratilo pucanjem na Timan. Na fronti Fleimse traje topovski boj. Usljed učinka naše vatre nije mogla da napreduje neprijateljska navala u području Colaricon. Na Monte Cimone su naše čete iskopale u svemu 6 strojnih pušaka.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji se položaj nije promijenio

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

Jato naših hidroplana je 3. t. mj. uspješno nabacalo teškim, lakim i upaljujućim bombama vojničke objekte u San Canziano i Staranzano. Sva su se ljetala vratila usprkos opstrejlavanju.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Na fronti bitke sjeverno Somme tekom dneva po šestini stalno rastući topovski boj, koji je u odsjecima Morval i Bouchavesnes porasao poslije podne do najveće žestine. Jake francuske navale protiv naših položaja na cesti Sailly-Rancourt, kraj šume St. Pierrevaast i na jugoistočno od ove otkinutim komadima šuma, bile su dijelom odbite u boju na nož. U naše je ruke pao 1 časnik, 128 momaka i 2 strojne puške. Engleske provale kod Thiepvala i dvorca Mouquet bile su lakotom odbijene.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Nakon što su 2. t. mj. pred položajima vojske gen. pukovnika Tersztyanskoga zapadno Lucka bile krvavo skršene njihove navale, su tu pretrpjeli jučer Rusi novi teški poraz. Sigurnošću i mirnošću pobjeditelja su čete gen. pukovnika Schmiedta pl. Knebelsdorffa i generala Marwitza dočekale više puta navaljujuće neprijatelja. Nijesmo izgubili niti jedpu zemlje. Opeta je palo više biljada Rusa. Nadporučnik pl. Cossel, kojeg je potčasnik Windisch jugozapadno Rovna položio sa ljetala na zemju, a nakon 24 sata opeta došao po njega, digao se na više mjesta u zrak i time prekinuo željezničku pругu Rovno-Brody.

Fronta nadvojvode Karla: Nema ništa nova.

Sedmogradsko bojište.

U dolini Görgeny su Rumuni više puta uzaludno navalili. Zapadno Parajda su stekli uspjeha. Mi stojimo pred Fogarasom. Zapadno Caineni-ja (južni izlaz klanca Rotenturm) bili su se kao posljedice bitke pod Hermannstadtom, bojevi sa raspršenim rumunjskim četama. Zarobili smo preko 100 momaka. Neprijateljske provale u gorju Hötzinger nijesu imale uspjeha. Zapadno visine Oboraca su naši saveznici stekli zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Rumunjske bojne sile, koje su kod Rjahova, južno Bukarešta, prešle Dunav, izbjegle su u divljem bijegu opkoljujućoj navali njemačkih i bugarskih četa.

Macedonsko bojište.

Medju jezerom Prespa i planinom Nidze (sjeverno Kajmakčalana) bili su po nalogu zauzeti novi položaji. Na planini Nidze se vrše bojevi. Sjeveroistočno jezera Tahinos se neprijatelj još drži u Karadzakoju, na lijevom brijegu Strume.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na kaukaskoj fronti sukobi manje važnosti medju patrulama.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 3. (D. u) Službeno. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Zapadno i istočno Florine živahni topnički bojevi. Nema pješačkih borba. U dolini Moglenice topnička, pješačka vatra i paljba mitralieza. Na obim stranama Vardara slaba djelatnost topništva. Bojevi kod Karadžakoja traju velikom žestinom.

Rumunjska fronta.

Na Dunavskoj fronti zaposjeli smo otok Malak Kalafat nasuprot Vidinux te smo sa uspjehom opstrijelavali kolodvor i vojarne Kalafata. Kod mjesta Rahovo uspjelo je neprijatelju, da sagradi most, preko kojega je mogao prenjeti znatan broj četa. Austro-ugarski su monitori razorili most. U Dobrudži zadržale su naše čete na liniji Bešaul-Amzača-Perveli paljbom neprijateljsku ofenzivu. Protunavala naših četa na desnom krilu svršila je sa uništenjem neprijateljskog bataljuna. Na ostalim frontama slabašna topnička vatra i čarkanja ophodnja.

Brzojavi.

Zračni bojevi.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov bureau javlja: 1. t. mj. poslije podne proganjali su hidroplani hidroplanske stanice Zeebrügge jato neprijateljskih hidroplana. Zametnuše se bojevi, tijekom kojih bi oboreno jedno neprijateljsko ljetalo. Sva su se naša ljetala povratila neoštećena.

Vrhunac konačne odluke?

Berlin, 4. Na mjerodavnom mjestu saznaju, da je grčko pitanje došlo do vrhunca. Centralne su vlasti glede toga imale važnih dogovora, te su Beč, Berlin, Sofija i Carigrad spremljeni na sve eventualnosti. Jedno tek stoji, da naime kraljevska grčka armada ne će poći u boj, nego tek revolucijonarci, kojih je u ostalom maleni broj. Vrijednost je te pomoći za antantu koli sa političkog, toli sa vojničkog gledišta veoma malena.

Zadovoljni Francuzi.

Amsterdam, 4. Agentura „Havas“ proširuje vijesti iz Pariza, prema kojima bi mogo da se bude posve zadovoljno s onim, što se javija sa Balkana i iz Rusije. Sa svom se sigurnošću očekuje sad ofenziva proti Lavovu.

Rat u Africi.

London, 3. Rat je u istočnoj Africi sad malone dovršen. Glavni je dogadjaj ove nedjelje zaposjednuće Tabore, gdje su bili Nijemci od teškog topništva protjerani preko fronta za nekih 30 milja.

Nestašica momčadi u Francuskoj.

Genf, 4. Ruska vlada ima da se sklone, da pošalje veliki dio svojih pričuva u Francusku, jer da čete ondje ne oskudijevaju ni na oružju ni na časnicima. Isto se tako nadaju Francuzi engleskim pričuvama, kod česa im dobro dolazi nezadovoljstvo Engleza sa svojom vrhovnom ratnom upravom. No Talijani se dosad tvrdokorno opiru, da šalju nove pričuve u Francusku.

Namjeravani saziv momčadi u Švedskoj.

Kopenhagen, 3. List „National Tidende“ javlja iz Malmö: Švedsko je ministarstvo zatvorjeno osnovom, prema kojoj bi svi ove godine u vojničke listove unešeni mladi Švedi, štono sad borave u inozemstvu bili pozvani na novačku izobrazbu.

Talijani zaposjeli glavne gradove grčkog Epira.

London, 4. (D. u.) „Morning post“ javlja iz Atene: Talijansko je odjeljenje zaposjelo Argyrokastro, a drugo talijansko odjeljenje, koje bi od engleskih brodova iskrcano u Santi Quaranta, zaposjelo je Delvino. Grčke su se čete u obim slučajima povukle.

Odstup članova japanskog kabineta.

London, 4. (D. u.) „Times“ javlja iz Tokija: Članovi kabineta Okuma su izuzev ministre za vojnu i mornarici uložili molbu za otpust. Kao nasljednici Okume spominju se barun Kato i grof Teranchi.

Iz Grčke.

Solun, 4. (D. u.) Reuter javlja: Naredbom odbora za narodnu obranu nozivaju se pod oružje svi bjegunci i stanovnici Macedonije godišta 1907 do 1915.

Paris, 4. (D. u.) „Temps“ javlja iz Atena: Na otoku Zante dogodiše se jednaki izgredi kao u Patrasu. Bila su razbijena stakla na prozorima Venizelističkog kluba.

Ostavka grčkog kabineta.

London, 3. (D. u.) Reuterov dopisni ured javlja: „Daily Telegraph“ donosi iz Atene: Kabinet je odstupio, izuzev ministra predsjednika i ministra spoljašnih posala. Očekuje se, da će Kalogeropulus sastaviti novi kabinet.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

2. oktobra. U okolišu Narajevke i uzvisina na desnoj obali Zlote Lipe traju još ogorčeni bojevi. Neprijatelj, koji je preduzeo protunapadaje, bio je našom vatrom suzbijen, pretrpio velike gubitke i ostavio u našim rukama 1600 zarobljenika, i to Austrijanaca, Turaka i Nijemaca.

3. listopada. Zapadna fronta. U području Novo Aleksandrovska započeše njemačke čete iza topničke paljbe zapuštati svoje žičane plotove. Naša ih je vatra opet potjerala u jarke, iz kojih su izašli. Na brijegu Serveča (lijevi pritok Njemena) pucao je neprijatelj u odsiecima Krinki (43 kilometara sjeveroistočno Baranovića) i Ostačina (5 kilometara južno Krinkija) na naše položaje. U jedan sat po noći kušao je u tom odsjeku navalu, koju smo zadržali vatrom. U području Zaturčija (38 kilometara istočno Vladimira Volinskog), Vole Sadovskaje i Šelvova odigravaju se ljuti bojevi. Naše su čete mjestimice zaposjele djelotve neprijateljskog položaja, koji se žestoko opire. Na brijegu Ceniovke i u području visina na desnom brijegu Zlote Lipe traju ljuti bojevi. Na Cenijovki poduzeo je neprijatelj, nakon što je doveo znatna pojačanja, protunavalu, koju smo našom vatrom suzbili. Kod toga smo neprijatelju zadali teške gubitke. Žestoki bojevi traju u tom kraju. 2. listopada zarobili smo tamo više od 1000 momaka. Ukupni broj 30. rujna i 1. i 2. listopada u tom području učinjenih zarobljenika iznaša 5000, od kojih Nijemaca 8 časnika i 600 momaka.

Francuska.

Pariz, 1. listopada, poslije podne. Na fronti Somme prilično velika topovska djelatnost. Francuzi su tijekom noći nekoliko uznapredovali u bojevima sa ručnim granatama jugoistočno Morvala i duž Somme jugoistočno Clerya. Privremeno isprekidano opstrijeljavanje na ostalim djelovima fronte.

1. listopada, na večer. Na fronti Somme no izveli tijekom dana manja djelomična poduzeća, koja su nam dozvolila, da zauzmemo nekoje djelove jaraka sjeverno Rancourta i jugoistočno Morvala. Obojestrana topovska vatra na raznim točkama fronte, osobito žestoka južno Somme. U Champagni je neprijatelj u predjelu južno Butte de Mesnil kušao izvesti dva poduzeća, koja su slijedila živahnom opstrijeljavanju; naša je zatvorna vatra ta poduzeća odmah zadržala. Jednako se je izjalovilo i drugo neprijatejsko poduzeće istočno Tahure. Inače ganda običajna topovska paljba.

Istočna vojska. Na lijevom brijegu Strume su engleske čete nakon jake topovske pripravе u sjajnom jurišu zauzele dva utvrđjena sela blizu ceste, koja vodi u Serres. U njihove je ruke palo više stotina zarobljenika, među kojima 200 neranjenih. Na podnožju Belasice planine okršaji medju patrulama. Od jezera Doiran do Vardara tu i tamo topovska paljba. U predjelu Kajmakčalana navališe Srbi na visinu, koju su Bugari čvrsto držali. Hrabrost naših saveznika pobjedila je ljuti otpor neprijatelja, koji morade napustiti položaj, ostavivši na bojištu veliku množinu mrtvaca. Jedna je bugarska baterija pala u srpske ruke. Na našem lijevom krilu traje dalje dosta živahni obojestrani topovski boj. Naše je ljetalo bombardiralo Solinju te je nato poletjelo prama Bukarešti, gdje se je spustilo.

Engleska.

London, 1. listopada, poslije podne. Medju Fleursom i Le Sarsom smo napredovali. Potjerali smo neprijatelja iz predjela kod šanca „Stuff“, u odsjeku Thiepval. Osvojili smo skoro čitavi šanac „Schwaben“.

Italija.

Rim, 1. t. mj. U dolini Travenanza napadoše i potjeraše naši alpini manja neprijateljska odjeljenja, ušančena na jugoistočnim obroncima Lagazurija i Nizzo Faniela. Bježeći je neprijatelj ostavio u našim rukama mnogo vojnog materijala i nekoliko zarobljenika. Na jutjskoj fronti zamašna topovska djelatnost. Neprijatejsko je topništvo upravilo svoju vatru na uzvisinu Mirnu i Vrtojbi te je ispalilo nekoliko hitaca i na Goricu.

Rumunjska.

Bukarešt, 30. rujna. Sjeverna i zapadna fronta: Na cijeloj se fronti vrše bojevi. Zarobismo 600 vojnika. Naše su čete u predjelu Hermannstadt bile sa svih strana napadnute od premočnih neprijateljskih bojnih sila. Nakon trodnevnih bojeva uspostavismo svezu sa jugom, bacivši neprijatelja, koji je na toj strani navalio na naše čete, što su na nekojim mjestima uzmakle prema jugu.

Južna fronta: Kod Corabije smo odbili neprijatelja, koji je kušao, da se iskrca. U Dobrudži tu i tamo topovska paljba.

1. listopada. Sjeverna i sjeverozapadna fronta: Na čitavoj fronti djelomična poduzeća.

Zračni napadaji: Neprijateljski su letioci bacali bombe nz Bukarešt, gdje su ubili 2 ženske i 5 djece, te na Černavodu, gdje su bombe pale na bolnicu Budesti.

Naši zarobljenici u Berezovu.

Berezov je malo sjeverno sibirsko mjestance na rijeki Don sa preko 1000 stanovnika, sa 200 do 300 prizemnih daščara i nekoliko zgrada od opeke, u kojima je smješteno do 20 tisuća naših zarobljenika i preko 300 časnika.

Zarobljeni časnici stanuju dva do tri i više u jednoj sobi, te uživaju inače dosta slobode. Medjusobno drže tečaje za jezike, risanje, glazbu i razna predavanja, a k tome tjeraju i šport, osobito nogomet. Časnici od kapetana nije potežu mjesečno 50 rubalja t. j. po prilici 125 kruna. Svakih deset do dvadeset časnika je osnovalo po jednu menzu, plačajući za ručak, objed i večeru ukupno 18—20 rubalja. Sa preostalih 30 rubalja si nabavljaju ostale potrepštine i potpomažu siromašnu i bolesnu momčad. Polak toga osnovaše na vlastite troškove i jednu bolnicu, te skrbe ujedno za lijekove, krepću hranu i bolje odijelo teških bolesnika. Nijma ima momčad da zahvali svoje obroke čaja i sladora, kaošto i poboljšicu večere.

Časnička plaća je inače uz tamošnju jeftinoću životnih namirnica skoro dostatna. Jelo vare posebni kuhari, odnosno vješta momčad, kao konobari i mesari po domaćem ukusu, te svaka tri časnika dvori jedan momak. Večina časnika nosi civilno odijelo sa žutom vezankom. O ratnim dogodjajima, su naši zarobljenici posvema ako i jednostrano upućeni putem srpskih novina. Dapače i njihova izvanredna izdanja se može u logoru dobiti. Ruskom jeziku vješti podčasnici prevadjaju dapače „Ruskoje slovo“ na njemački te prodavaju medju zarobljenicima broj po 15 kopejaka.

Momčad uživa veću slobodu od časnika, te može da se u zarobljeničkom logoru slobodno kreće i svoje znance pohodi, no plaće ne dobiva nikakove, a opskrbu samo u naravi. U tu svrhu je ruska vlada odredila za svakog momka na dan 25 kopejaka. To bi dodušе dostajalo, kad bi se čitav taj iznos savjesno potrošio i kad bi se uzelo obzira barem na domaću kuhinju. Ovako im ne preostaje ino nego da jedu rusku vojničku hranu.

Ručak sastoji iz: tople vode, nešto čaja i par komada sladora; no čaj i slador mora si momčad već odavde sama priskrbiti. Objed sastoji redovno iz: juhe od kiselog zelja i prosene kaše, zabijeljene večinom starim riblijim uljem. Katkada se dobije i komadić mesa, velik poput jajeta, no obično se mjesto mesa dobije dva puta na tjedan malu ribu varenu zajedno sa glavom u juhi. Večera sastoji pako samo iz: juhe od zelja ili žganice. Obrok kruha mora da za silu dostaje. Osobito je manjkavo odijelo. Vojničke hlače i bluza su već davno pokrpane ili zamijenjene civilnim odijelom. Još gore je sa ležajima; slamnjača uopće nema, te si je večina momčadi morala iste sama zgotoviti iz raznog lišća, vreća i sličnog.

Momčad je zaposlena u logoru cestovnim radnjama, sječom i prevozom drva, brašna ili vode za logor a u zimi i čišćenjem puteva od snijega. Zato ne dobivaju pako nikakve novčane odštete. Bolje plaćeni su u takvom slučaju rukotvorci; oni prave konobe, peći, dućane, odijela i popravljaju cipele te si tako prislužе ljepi novac. Inače si krate slobodno vrijeme igračim kartama i inim igrama bez novaca.

Klima je zdrava a logor je zaštićen od vjetrova okolnim brijegovima. Zima je dugačka, traje od rujna do svibnja, te dosegne studen od 10—50 stupnjeva ispod ništice. no inak se sta lakše podnosi, neg bi se u prvi mah pomislilo. Kratko ljeto je vruće i zapraćeno, al noći nijesu tako sparne, kao kod nas. Voda je inače dobra, ako i nije sasma bez prigovora u zdravstvenom pogledu.

S početka je bilo mnogo momčadi bolesno od tifa, svraba, proljeva, žutice i sušice, te ih je mnogo i pomrlo. No poniešu zdravstvenih mjera se je kašnje zdravstveno stanje znatno poboljšalo, akoprem je u bolnicama hrana gotovo ista kao i kod ostale momčadi.

Drvene daščare su prizemne i izvana obložene mahovinom. Iznutra su omaltane i pobijeljene pa prema tome i prilično nepromočive. Prozori su veliki i dvostruki, al čvrsto zabijeni, te se mora zračiti kroz vrata. Pod je od daska odnosno iz cementa. Peći su velike i masivne te izdrže dugo toplinu. Katkada su ovuđe ugrijane a katkada opet premalo, jer odmjereni ogrijev uvijek ne dostaje. Svaka daščara zaprema redovno 280 momaka te je u sredini razdijeljena u 2 dvorane. Cesto su sa strane dograđeni još mali prostori za podčasnike, ruske nadzorne organe, čajovne, zahode i t. d.

U svakoj dvorani nalazi se obično po jedna bačva varene vode, dok stolova i stolica uopće nema ako ih si momčad sama ne zgobovi. Ljeti je u dvoranama zrak vrlo zadušljiv, pa stoga je

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova“ od 4. do 8. listopada 1916.

Kupujte službene znakove dana darova!

Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad“!

momčad sagradila iz dugačkih dasaka klupe i stolove izvan daščara, gdje piše pisma, blaguje a često i spava, da izbjegne gamadi. Zimi se blaguje na klupama i to po ruskom običaju, svakih 10 momaka iz jedne velike zdjele, koji oko nje djelomice sjede, djelomice stoje, vadeći juhu odnosno kašu sa velikim drvenim žlicama. To je doduše skopčano sa zdravstvenom opasnošću, al ruske oblasti zato malo mare, te se stoga nije bojati, da će se naši zarobljenici pod ruskom vlašću odviše razmaziti. R. R.

Domaće Vijesti.

Sinočnja predstava opere „Faust“. Uz potpuno rasprodano kazalište pjevala se je sinoć omiljela Gounodova opera „Faust“. Nas je slušatelje prenijela glazba Gounoda, koji je u svojim veličanstvenim djelima crpio svu čitavu svoju harmonizaciju na nježnim i srdačnim crkvenim arijama, iz burnih ovih i krvavih dana u idilično ono doba divnog mira i krasne ljubavi. Uz ovakav duševni užitak teško je pisati pravu i nepristranu kritiku, jer su — jednom riječi — posjetioci ostavili kazalište pod neizbrisivim dojmom glazbene i prikazivalačke ljepote i umjetnosti. Sve ovo valja da se to više uvaži, što se je uprava imala da se bori sa silnim poteškoćama, ne samo pozorištnima i dekorativnima, nego i glede samoga osobija. Ne ćemo ovdje da ističemo pojedina imena, nego dužnost nam nalaže, da spomenemo ovdje gdjicu Enenkel (Margareta), g. Gerstorfera (Faust), g. Ivicha (Mephisto) i g. Karisa (Valentin), koji su i onako svima nama poznati od prijašnjih svojih djelovanja. A tek naša dva premila gosta, gdjica Schön (Siebel) i gdjica Hajegg (Marta). A osobitu zahvalnost dugujemo uz sve ostale gospodinu Ilersbergu, dubokom poznavaču glazbe i pravom onom muzikalnom nježnom srcu, u kojem osim ljubavi do glazbe kuca i ljubav za sve lijepo i plemenito.

Ohjava. Glavna mjesta, za koja vrijedi snižena pristojbina za pakete u smislu § 80 poštanskog reda: a) Beč; b) slijedeća mjesta sa preko 100.000 stanovnika; c) slijedeća mjesta sa preko 30.000 stanovnika: Ušće na Labi (Aussig), Budjejovice, Černovice, Drohobycz, Gorica, Inomost, Kraljevi Vinogradi, Kolomeja, Ljubljana, Linac, Moravska Ostrova, Pilzen, Pula, Prostejov (Prossnitz), Przemysl, Liberec (Reichenberg), Solnograd, Smichov, Stanislawow, Stryj, Ternopil (Tarnopol), Tarnów, Tridenti, Opava, Bečko Novo mjesto, Žitkov; d) osim toga slijedeći pokrajinski glavni gradovi: Bregenc, Celovac, Rovinj i Zadar. Izvanjska mjesta, koja pripadaju svakom od gori navedenih glavnih mjesta biti se objelodanjena po dotičnim pokrajinskim novinama. Osim toga biti će u svakom takvom izvanjskom rajestu objavljeno pribojem kod pošt. ureda dotično glavno mjesto ili ako izvanjsko mjesto leži u okružju više glavnih mjesta dotična glavna mjesta.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 278 od 4. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Zellner. Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Pučko-ustaški liječnik Dr. Tomicich.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u pričuvi Dr. pl. Marochino.

Istrani!

Mi, koji za naše rodne grude, sa našega ognjišta, iz kruga naše porodice, strepimo svaki dan, svaki čas stegnutim srcem za sudbinu naših junačkih boraca, nama srodnih i ne srodnih, koji na raznim bojnim poljanama brane ugroženu našu domovinu, mi, koji daleko od bezbrojnih opasnosti, od zasjeda, od nevolja i grozota ovoga nametnutoga nama rata, žarko žudimo, da opet ugledamo između nas naše mile, nemoženo a da ne hajemo za naše zemlake, koji su u velikom broju postali u ratu za uvijek nemočnima, te moramo da se bratski poskrbimo, da im življenje bude pristojno, onako kako su za svoje zemljake uradile druge pokrajine cesarevine.

Mi nečemo nikad dopustiti, da naši zemljaci budu prinuđeni pružati ruku za milostinjom, da budu prinuđeni preživjeti ostali svoj vijek u bijedi i poštitenosti, nego ćemo se hrani za žrtvu, koju su oni prinijeli domovini, postarati, da im ublažimo boli njihove nemoći.

Jer istarsko pučanstvo pa i junaci, koji se povratiše sa bojišta, poglavito pripadaju ratarskom staležu, najpodnesnijim se pričinja osnivanje

ratarskih naselja u Istri,

tim više što će zgodnog zemljišta lako biti na razpolaganje. U ovim ratarskim naseljima nemoćni i njihove porodice moći će, da prikladnim radom, koji će im biti određen prema njihovoj nemoći zaslužiti pošteno svoj kruh.

Istrani!

Odazovite se spremni i velikodušni ovoj zamisli! Neka svatko bez razlike jezika i staleža pomogne, da se skoro osnuju ratarska naselja u Istri; ovako će se zadužiti za domovinu i Čovječanstvu nevoljnome.

Darovi u novcu neka se uprave Zemaljskoj Upravnoj Komisiji Margrofije Istre u Poreču. Zaklada, koja će nastati ovim darovima, služiti će da se namire troškovi za zidanje i uđešenje potrebitih seoskih kuća za težačke stanove, staje i tako naprijed, pak za nabavljanje težačkog orudja, živine i drugova.

Za Zemaljsku Upravnu Komisiju Margrofije Istre

Predsjednik: Lasciac s. r.

Književnost.

Vladimir Nazor: „Utva Zlatokrila“. Izišla je II. knjiga mogu zbornika „Odabrana djela za školu“ i to novo pjesničko djelo Vladimira Nazora: Utva Zlatokrila, romantički ep u 5 pjevanja. Kao uvod knjizi priopćen je essay o pjesničkovim osnovnim mislima iz pera dr. A. Bazale. Knjiga je lijepo opremljena i uvezana, a primjerak stoji 2 K. Tko pošalje novac unaprijed, dobiva knjigu franko. Narudžbe neka se šalju na adresu: Nakladа „Odabranih djela za školu“. Zagreb, Akademijski trg 4. Dr. Branko Vodnik.

Razne Vijesti.

Koliko Morganu nosi rat. U holandeskim se financijalnim krugovima drži, da je Morganova grupa u god. 1915. zaslužila na financijalnim poslovima sa antantom oko 250 milijuna franaka. Nije onda nikakovo čudo, da se neutralci baš ne žure jako oko posredovanja mira.

Iz Evrope u Ameriku za 24 sata. Već se je opetovano bavilo više graditelja osnovom, kako da sagrade zračni stroj, koji bi mogao lako preletjeti atlanski ocean. Polak engleskih novina bavi se sada izradnjom jednog takvog letećeg stroja, mladi norveški aviatičar Juraj Kulbeck. To bi imala biti jedna vrst letećeg broda, izgrađen samo u tu svrhu, te se misli, da će se moći njime za 24 sata preletjeti čitavi atlantski ocean. Trup stroja sagrađen je sasma iz mahagonovog drva. Isti posljedje uporedo dva sjedala, tako da sjedioci mogu izmjenice kormilariti, a da ne moraju mijenjati svog mjesta. Posebnom pomicaljkom može se i motor metnuti u djelatnost, a da se avijatičar ne treba maknuti sa svog mjesta. Leteća sprava posjeduje dva krila sa ukupnom površinom od 50 četvornih metara te može dignuti teret od oko 3000 kilograma. Motor razvija silu od 250 konjskih sila te pravi 1800 okretaja u jednoj minuti. Taj leteći brod moći će prevaliti na sat 180 kilometara, dakle prema tome biti će u stanju da prevali put od engleske obale do New-Yorka za okrugla 24 sata. Znatiželjni smo, kome će prvome poći za rukom da postigne taj veliki uspjeh. Njegova slava neće za stalno biti manja od one avijatičara Bleriota, kad je prvi put preletio konaš de la Manche. Mogućе da je i ta slava sudjena baš zepelinovcima. R. R.

Zabrana prodavanja duhana u kavanama i gostionama. Financijalno ravnateljstvo za austrijsko Primorje objelodanilo je slijedeću objavu: Danom objelodanjenja ove naredbe zabranjuje se do dalnje odredbe prodaja cigara, cigareta i bilo koje vrsti duhana u kavanama, gostionama i uopće u svim javnim lokalima grada Trsta, te se istodobno proglasuje ništetnima sve dozvole, koje su do sada bile izdane. Ujedno se primjećuje, da je zabranjena prodaja cigareta i vlastitog proizvoda, što je uostalom već i prije bilo zabranjeno. Prekršitelji biti će strogo kažnjeni u smislu kaznenog zakona za financijske prekršaje.

Organizacija trgovine sa duhanom u Njemačkoj. Po uzoru nedavno osnovanog Društva za trgovinu duhanom u Bremenu, koje ima za zadaću raziđu trgovinu duhanom, osnovano je sada Društvo za razdiobu tuzemnog duhana u Mannheimu. Poduzeće neće imati birokratski karakter, već će u njima biti zastupani svi interesenti, a vlada će si samo pridržati upliv na poslovanje. Po svoj prilici povesti će se kontingentiranje potrošnje surovog duhana, te će se izdavati samo uz doznake.

Školski pramici. Do XVI. stoljeća bili su školski praznici u današnjoj formi posve nepoznati, već se sastojahu samo iz pojedinih slobodnih dana polag mjesnih ili crkvenih običaja. Tako su djaci imali obično praznike za vrijeme godišnjih sajmova, berbe, crkvenih svečanosti i mesopusnih zabava. Stalnog uređenja praznika nije uopće bilo, već je određenje slobodnih dana bilo posve prepušteno uvidjavnosti školskog ravnatelja. Jedan stari školski red nordhausenske gimnazije od godine 1583. propisuje, da moraju djaci doduše katkada imati slobodno radi mira i odmora, no ipak da moraju ti praznici biti stegnuti na stanovitu mjeru, da se djaci odviše ne razmaze ili zapuste. Praznike za učitelje i djake se je smatralo tako malo potrebnima, da se je dapače još za Fridrika Velikoga u Berlinu podučavalo u školama i u srijedu i u subotu popodne. Pravi ljetni praznici bez škole bude uvedeni tekar u XVII. stoljeću zbog ljetne žege i u svrhu, da se ne samo učiteljima već i djacima priušti dulji odmor. Uopće uređeni budu školski praznici po svuda tekar prošlog stoljeća.

Važna starinska iskopina. Polag vijesti novih ruskih novina otkriše kozaci u kubanskom području na Kavkazu slučajno grobnicu punu dragocjenosti, što pojeđu od Aleksandra Velikoga. Medju ostalim mnogobrojnim dragocjenostima i zlatnim predmetima spominje se osobito jedna kruna, jedan lanac sa slikom Macedonca, jedan pečatni prsten i narukvice posute dragocjenim kamenjem. Nadalje jedan pas sa srebrnom krokodilovom glavom na svakom kraju, 237 granata, srebrnu zdjelicu, zlatnog ovna i t. d. Taj skupocjeni nalaz bude privremeno pohranjen u kubanskom muzeju.

Priposlano.

Na rastanku.

Mili pope Janko!

Pred 9 godina Vas donijela Providnost u ovaj grad, da dijelite našemu narodu duhovnu utjehu. Bili ste tada, kaošto ste i danas puni volje za rad u vrtu Gospodnjem. Već prvih dana svojega boravka u Puli osvojili ste srca našeg naroda, koji je k Vama hrlio kao ocu, jer je kod Vas našao duševne utjehe, a bili ste narodu i inače u svakom pogledu na ruku.

Ljubav ljubav vraća. Ljubili ste ovaj naš dobri narod, a on Vam je tu ljubav uzvraćao za vrijeme cijelog Vašeg boravka jednakom iskrenom i živom ljubavlju, kako ste ga Vi ljubili i kako ste to Vi i zaslužili. Harnost će Vam u srcima našima ostati uklesani dok podjemo Bogu na račun. Riječi Vaše kao ispovjednika i propovjednika hranile su naš narod u svojim srcima i sjećat će se zahvalno Vašeg truda i Vaše nesebične ljubavi za njega i za našu sveukupnu slavnu otačbinu.

Prama onoj: „Hvalite Gospoda svi jezici, slavite ga sva plemena, htjeli ste, da naš narod čuje riječ Gospodnju svakom zgodom. U Vašem radu bili ste uzorni i neumorni svećenik. Kamoraši, kao protivnici vjere i našega jezika, rovarili su protiv Vaše osobe, protiv Vašeg rada nasiojali su, da se Vas već davno odavle makne, jer nijesu htjeli, da narod čuje svoju riječ, kojoj je bila svrha samo ta, da mu riječ božja bude na korist duše. Pošto je po tome Vaše djelovanje bilo u svakom pogledu plemenito i uzvišeno, nije Vam mogao nitko ništa na žao učiniti.

Poznam Vaše plemenito srce, znam da Vas rese lijepe krijepostи: pobožnost, požrtvovnost, ljubav bližnjen u, ustrajnost u radu. To je ono, čim ste osvojili srca pobožnog našeg naroda, koji je, siguran, da mu Vi svoju pomoć ne ćete odreći, bez straha kucao na vrata Vaša i po danu i po noći, tim radje, što je s Vama mogao govoriti u svom jeziku.

Vaši su pretpostavljeni odredili, da morate iz ovog grada i opredijelili Vas za Vaše rodno mjesto, gdje Vas Vaš narod očekuje veselo i zadovoljno, jer znade, da će u Vama naći pravog duhovnog pastira!

Dok se svaki pravi Hrvat mora da veseli, što onaj narod, dobiva pravog svećenika, mi puljski Hrvati, koji smo gledali Vaše djelovanje i u crkvi, na Družbinim školama i uopće vani, mi za Vama duboko žalimo. Želimo Vam žalosna srca sretan put, vrućom željom, da se naskoro k nama povratite, da budete u našoj sredini mogli uživati plodove sretnog mira u sretnoj Austriji, koju Vi iskreno ljubite kako mi svikolici po volji srca!

Neka Vam Svevišnji naplati Vaš trud u Puli, pa neka Vam podijeli svako dobro! Raslo Vam i cvalo sa svju četiri strana, a preko od nebesa!

Na rastanku Vam kličem u ime svoje i u ime zahvalnog našeg naroda, što za Vama tuguje:

Mnogo ljeta sretni bili,
Mnogo ljeta živjeli!

Niko Mardešić.

MALI OGLASNIK.

Ratni invalid traži se za pomoćnog strojarskog čuvara za centralno grijanje u sudskoj zgradi u Zadru za zimsku periodu od 15. listopada do 15. travnja. Zahtijeva se: naobrazba u kovačkom obrtu, osposobljenje za posluživanje parnih kotlova i dokaz nekih elektrotehničkih poznavanja. Prijave i zahtjeve: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao konobar za kavanu u Kninu. Mora biti vješt poslu, a dosta je da pozna hrvatski jezik u govoru i u pismu. Ponude i obavijesti: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se za računovodju za rudničarsku štedionicu. Mjesečna plata 227 K, stan, rasvjeta i ogrjev uz godišnju nagradu. Poznavanje njemačkog i hrvatskog jezika. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalid traži se kao momak kod jednog župnika. Mora biti neoženjen ili udovac, rimokatoličke vjere i da zna kuhati. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za mjesto kormilara, ložača, mornara i naplaćivaoca kod jednog parobrodića u luci u Zadru. Kormilar i ložač moraju posjedovati svjedodžbe: prvi o upravljanju broda, drugi o malom stroju na paru, a svi da poznaju hrvatski i talijanski jezik. Prijave i uvjeti kod Pokr. povj. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za poslovače državnog odvjetništva za c. k. kotarski sud u Drniću, Kninu, Sinju, Vrgorcu, Budvi, Ercegnovom, Kistanju, Obrovcu, Orebiću, Trogiru, Benkovcu i Imotskome. Zahtijevi: da stanuju u mjestu ili okolici, potpuna gradjanska prava, opće povjerenje i znanje što ga imaju oni koji su služili kao oružnici ili za koje se može očekivati da će ga pribaviti u dogledno vrijeme. Prijave: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Proširujte „HRVATSKI LIST“, taj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri.

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Diadem u čarapi
društvena drama u 3 čina.
Sabiranje školjka u Holandiji
naravna snimka.
Neprekidne predstave.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 lil.
Uči se može kod svake slike.

Koledar „Danica“ za god. 1917.
netom je prispio te se dobiva kod **Josipa Krmpotića** ◆◆ Pula ◆◆ Piazza Custoza br. 1.

Kod djevojke na oglednica.

Turski napisao Hussein Džahid, sadašnji potpredsjednik turske zastupničke kuće.

Neposnata je roka povukla za kućno zvonilo. Djevojka se je požurila, da otvori vrata, povrati se u sobu i javi:

— Tri tudje gospodje! Ja ne poznajem nijedne.

Seniha se je začudila, ali kad je zamijetila značajni smiješak oko usnica svoje matere, bila je naćestu, o čemu se radi. Da sakrije svoj nemir, sagne svoje iznenada porumenjelo lice duboko nad šarene svilene niti svoga veziva. Njezine su se grudi uzdizale pod burnim kucajima njezina srca, uda su joj bila kao okočena. Njezine su ruke drhtale i posve poremetile svilu. Ma kako se duboko sagnula nad svoj rađu rad, ipak nije mogla da razazna njegov nacrt; u glavi joj je šumjelo, njezine su misli bile posve poremećene i isprebrkane, premda je je osvajala tek jedna jedina misao. Nema sumnje, to su bile žene, koje su njoj kao djevojci, zreloj za udaju, došle na oglede, jer nije li majka danas ujutro, ne sluteći da ona, Seniha, pristuškuje, a vratiju, saopćila bila ocu radosnu vijest? — Kako samo da se sad vlada pred tim ženama? Njezina je najtoplija želja, koju je gojila već od četrnaest godina ovamo, bila ta, da se pokaže u što pristalijem obliku. Ta sad ima da se pokaže ženama, koje su došle na oglede!

U školi je pažljivo prisluškivala razgovorima većih djevojaka glede te stvari, njezine su se igre s drugom djecom kretale oko toga, godine je i godine puna čežnje i napetosti čekala na to — a sad eto ima sve to da postane sušta zbilja.

No sad ju je jednim mahom sve to prestrašilo. Ona je shvatila, da to znači rastanak sa dosadašnjim njezinim bezazlenim životom, da će ju zlobno promatrati od glave do pete tuđe oči, tražeći sakrivene mane i slabosti, da ono sjedalo, koje je bilo priređeno za djevojku udavaču kod ogleda i na kojem će eto sad prvi put imati da sjedi, krije u sebi odluku o njezinoj sudbini. Kojim li će ju putom povesti?

Najradje bi bila Seniha utekla iz kuće, da se ne izpostavlja tudjim pogledima, premda je s tolikom nestrpljivošću očekivala te žene i toliko se radovala novoj odjeći. Uvijek si je bila predočivala, e će biti žene, koje dolaze na oglede, preteče lijepoga mladoga čovjeka s uskim plavim brkom i modrim očima — i zato i jest bila već od dvije godine ovamo u svojim sanjima prigrlila te žene u svoje srce. A sad joj je duša osvojila teška slutnja, ne će li joj možda te žene dosuditi boravak uz tu šurjakinju, koja joj ne će a ma ni na tren oka priuštiti mira, ili svekrvu, koja tjera sina na rastavu braka, ili obitelj, koja najsvetije stvari iz domaćeg života nosi od kuće do kuće — i ona je postala posve malodušna.

Da nije došla njezina uzgojiteljica i da ju nije opomenula i podsjetila, ona se ne bi bila ni dignula od svoga veziva. Ali tomu se sad nikako nije dalo više izbjeći. Obukla je ružičasto svileno odijelo. Njezino se je lice zažarilo. Glavu je sklonula posve nisko; jedva se je nekako dovukla do sjedala, na koje je sva izmorena klonula. Pomuđena bje kava. Žene su je pile posve polagano, gutljaj za gutljajem, i svaki put joj bilo, kao da gori udarac na njezinoj koži. To sjedalo, za koje je mislila, e je mekano i slatko, činilo joj se sad eto tvrdim i trnovitim; osjećala je bolno kajanje, najradije bi bila utekla iz sobe i proplakala.

Koliko je gospodja pred njom sjedjelo, kao su izgledale — Seniha nije znala. Samo kad je ušla bila na vrata, vidjela je staru jednu gospodju na divanu, glava joj prekrivena kopronom od čipaka, lice staro i navorano. Ona je uhvatila zločudni pogled te žene i mutanji joj je neki glas kazao, da ova traži djevojku crveno naličenih obraza, debelih obrva i crno obojadisanih pruga ispod očiju.

Konačno bje Seniha spašena; činilo joj se, kao da je prošlo čitavo stoljeće. Čitavo joj se tijelo kupalo u znoju . . . . Očitom žurbom ostavi sobu, no još je čula, kako je njezina mati, da ju ispriča, kazala, e je ona danas prvi put bila osvanula kod ogleda. Seniha se je radi toga ljutila.

— Zašto samo mje majka te žene odbila, — mrmljala je preda se — ali tako ona uvijek čini!

Izrakako je ostavila bila tu strašnu sobu, mislila je, da je utekla ispod mučila, no ona još nadugo nije bila riješena tih jada i nevolja. Tko zna, kako će ju dugo još progoniti te muke? Isto veče, kad je mati na očev radoznali pogled mahnula glavom i kao za osvetu kazala: „Bile su ovdje, nu nijesu mi se svidjele“, tad je shvatila, da će se te patnje još nadugo nastavljati. Otac je pitao još za bezbroj potankosti, sve misleći, e mu je možda zaboravila bila štogod važna iskazati, nijesu li možda rekle bile na rastanku: „Zbogom, do vidova!“ Na svršetku svih odgovora nije mati nikad zaboravila da opetovano naglasi kao utješljivu konačnu riječ: „Nijesu mi se uopće nikako svidjale“.

Tu je riječ opetovala svakomu, s kojim je glede toga razgovarala, i o njoj su raspredale sve susjede. O tom se je također češće govorilo pred mladom djevojkom, koja se je silno ljutila i stidila i malo po malo gotovo doslovce znala materine riječi, a usto bi ju nerijetko uhvatila volja, da usriđed razgovora uskliknе: „Ta i tvoja im se kći nije nikako svidjela!“

S vremenom se je i na tu zgodu zaboravilo. Seniha se radovala, što se je eto riješila vječne ljutnje, no ipak ju je žalostilo, što nije više mogla da se vrati prijašnjem bezazlenom životu. Dosad se je radovala pomisli na udaju, na sreću, koja je još u daleko budućnosti; no iza prvog ovog nevoljnog iskustva nije više mogla da se poda starim slatkim sanjarijama . . . . .

Kad je bilo prošlo nekoliko mjeseci iza prvoga ogleda, nijesu joj se kod njezinih samotnih večernjih razmišljanja činile ostale žene više tako pogiblelnima. Kad bi sad polazila do sjedala, nije bio njezin korak više neodlučan i nesigurnan, a tudji pu pogled nije više vrijedjao i uznemirivao.

(Nastavit će se.)